

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
ÖZET	13
GİRİŞ	43
I. HUKUK, ADALET ve YARGI	45
Yasama Reformu	47
Yürütme Reformu	49
Yargı Reformu	50
Temel Hak ve Hürriyetler	53
Seçim ve Siyasi Partiler Mevzuatı	55
II. KAMU YÖNETİMİ	57
Cumhurbaşkanlığı Bünyesindeki Birimler, Bakanlıklar, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	59
Yerel Yönetimler	60
Liyakate Dayalı Kamu Personel Yönetimi ve Kamuda Bürokrasinin Azaltılması	62
III. YOLSUZLUKLA MÜCADELE, ŞEFFAFLIK ve DENETİM	65
Yolsuzlukla Mücadele	67
Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı	68
Kamu İhale Kanunu	69
Şeffaflık	69
Denetim ve Sayıştay	70
Siyasi Etik Yasası	71
IV. EKONOMİ, FİNANS ve İSTİHDAM	73
Temel Ekonomik Hedefler	75
Ekonomi Kurumlarının Güçlendirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması	76
Merkez Bankası Bağımsızlığının Teminat Altına Alınması	77
Para Politikası	78
Kamuda İsrarla Mücadele	79
Bütçe ve Kamu Harcamaları	80
KİT'ler ve Diğer Kamu	81

Vergi	81
Kamu-Özel İşbirliği Projeleri	83
Finans Sektörü Politikaları	84
İstihdam ve İşsizlikle Mücadele Politikaları	89
V. BİLİM, AR-GE, YENİLİKÇİLİK, GİRİŞİMCİLİK ve DİJİTAL DÖNÜŞÜM	95
Bilim Politikası	97
Tersine Beyin Göçü	99
AR-GE ve Yenilikçilik	100
Girişimcilik	102
Dijital Dönüşüm	104
VI. SEKTÖREL POLİTİKALAR	111
Tarım	113
Sanayi ve Teknoloji	122
Savunma Sanayii	125
Enerji	128
Madencilik	132
Ulaştırma	134
Lojistik ve Gümrükler	139
Dış Ticaret Politikası	140
İç Ticaret ve Rekabet Politikası	142
Küçük ve Orta Boy İşletmeler	144
Esnaf ve Sanatkârlar	146
Yeni Nesil Hizmet Sektörleri	148
Turizm	149
Kültür	153
İklim Değişikliği, Doğa Hakları ve Çevre	159
Hayvan Hakları	163
Ormanlar	164
Su Yönetimi	166
Kentleşme	168

İÇİNDEKİLER

Afet Yönetimi	172
Bölgesel, Kentsel ve Kırsal Kalkınma	175
VII. EĞİTİM ve ÖĞRETİM	177
Okul Öncesi Eğitim	180
İlköğretim	180
Ortaöğretim	182
Yükseköğretim	182
Öğretmen	184
Özel Eğitim, Özel Yetenekli Öğrenciler, Yaşam Boyu Eğitim ve Okullar	185
VIII. SOSYAL POLİTİKALAR	189
Sosyal Yardımlar ve Hizmetler	191
Sosyal Güvenlik	193
Çalışma Hayatı	194
Engelliler	195
65 Yaş ve Üzerindeki Vatandaşlarımız	200
Şehit Yakınları ve Gaziler	201
Konut ve Barınma	203
Sağlık	205
Aile ve Çocuk	212
Kadın	214
Gençlik	218
Spor	221
Uyuşturucuyla Mücadele	224
IX. DIŞ POLİTİKA, SAVUNMA, GÜVENLİK ve GÖÇ POLİTİKALARI	227
Dış Politika	229
Milli Savunma	232
Güvenlik ve Terörle Mücadele	233
Siber Güvenlik	235
Göç ve Sığınmacı Politikaları	237

ÖNSÖZ

Ülkemiz, Cumhuriyet tarihinin en derin yönetim ve ekonomik krizlerinden birini yaşamaktadır. Toplumsal, siyasi ve ekonomik sorunlar her geçen gün artmaktadır. Bu krizin en temel sebebi "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ile keyfi ve kural tanımaz yönetim anlayışıdır.

Mevcut sistem Devlet için bir beka sorununa dönüşmüştür.

Milletimizi en geniş yelpazede temsil eden altı siyasi parti olarak bizler, birlik içinde bu krizi aşmak, derin sorunlarımızı demokratik hukuk devleti ilkeleri doğrultusunda, güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçerek, çoğulculuk ve katılımcılık temelinde çözmek hedefiyle bir araya geldik.

Temel hedefimiz, Türkiye'yi herkesin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdüğü ve sosyal refah standartlarına ulaştığı, kadınların, çocukların, gençlerin ve tüm vatandaşların geleceğe umutla baktığı, toplumsal barış ve huzurun tesis edildiği mutlu bir ülke haline getirmektir.

Bu inanç ve kararlılıkla hazırladığımız "Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metni"ni, "Temel İlkeler ve Hedefler" mutabakatını, "Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Anayasa Değişikliği Önerisi"ni, "Kurumsal Reformlar Raporu"nu ve "Seçim Güvenliği Raporu"nu 2022 yılı içinde kamuoyu ile paylaştık.

Bugün ülkemizin önemli temel politika alanlarında milletimizin menfaatleri doğrultusunda belirlediğimiz hedef, politika ve projeleri içeren "Ortak Politikalar Mutabakat Metni"imizi kamuoyuna açıklıyoruz.

"Ortak Politikalar Mutabakat Metni"nde yer alan somut hedef, politika ve projeler milletimize karşı ortak taahhüdümüzdür.

"Ortak Politikalar Mutabakat Metni"imiz altı siyasi parti olarak destekleyeceğimiz Ortak Cumhurbaşkanı Adayı'nın Seçim Beyannamesinin ve seçimlerden sonra uygulanacak Hükümet Programının ana omurgasını oluşturacaktır.

Ortak Politikalar Metnimizde yer alan somut adımlarla, Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında güçlü, özgürlükçü, demokratik, adil bir sistem inşa etmeyi; kamu yönetimini liyakat, hukuka uygunluk ve şeffaflık ilkelerine göre vatandaş odaklı bir biçimde yapılandırmayı; yeşil dönüşümü ve dijital devrimi merkezine alan yeni bir sürdürülebilir, kapsayıcı kalkınma stratejisiyle Türkiye'yi "Orta Gelir Tuzağı"ndan kurtarıp "Yüksek Gelirli Ülkeler" arasında sağlam ve kalıcı bir konuma getirmeyi; cinsiyet, etnik köken, din, dil, yerleşim yeri, sağlık durumu, sosyo-ekonomik koşulları ayırt etmeden, fırsat eşitliğini garanti altına alan kapsayıcı bir eğitim sistemi kurmayı; gelecek nesillerin "ekosistem hakkı"ni anayasal güvence altına almayı; aşırı yoksulluğu sıfırlamayı, hiçbir vatandaşımızı geride bırakmamayı ve ülkemizi güvenilir, güçlü ve etkili bir uluslararası oyuncu konumuna getirmeyi taahhüt ediyoruz.

Kemal Kılıçdaroğlu
Cumhuriyet Halk Partisi
Genel Başkanı

Ali Babacan
Demokrasi ve Atılım Partisi
Genel Başkanı

Gültekin Uysal
Demokrat Parti
Genel Başkanı

Ahmet Davutoğlu
Gelecek Partisi
Genel Başkanı

Meral Akşener
İYİ Parti
Genel Başkanı

Temel Karamollaoğlu
Saadet Partisi
Genel Başkanı

ORTAK POLİTİKALAR MUTABAKAT METNİ

ÖZET

Milletimizi en geniş yelpazede temsil eden altı siyasi parti olarak Cumhuriyet tarihinin en derin yönetim ve ekonomik krizini aşmak amacıyla büyük bir kararlılıkla yürüttüğümüz ortak çalışmalarında yeni bir aşamaya gelmiş bulunmaktayız.

Temel politika alanlarında milletimizin menfaatleri doğrultusunda belirlediğimiz hedef, politika ve projeleri içeren “Ortak Politikalar Mutabakat Metni”imizi kamuoyuna açıklıyoruz.

Ortak Politikalar Mutabakat Metnimiz, (1) hukuk, adalet yargı, (2) kamu yönetimi, (3) yolsuzlukla mücadele, şeffaflık ve denetim, (4) ekonomi, finans ve istihdam, (5) bilim, Ar-Ge, yenilikçilik, girişimcilik ve dijital dönüşüm, (6) sektörel politikalar, (7) eğitim ve öğretim, (8) sosyal politikalar ve (9) dış politika, savunma, güvenlik ve göç olmak üzere 9 ana başlık altındaki 75 alt başlıkta 2300’den fazla somut hedef, politika ve projeleri ortaya koymaktadır.

“Ortak Politikalar Mutabakat Metni” altı siyasi parti olarak destekleyeceğimiz Ortak Cumhurbaşkanı Aday’ının Seçim Beyannamesinin ve seçimlerden sonra uygulanacak Hükümet Programının ana omurgasını oluşturacaktır.

9 ana başlıkta atılacak somut adımlara ilişkin bir özet aşağıda, detaylı adımlar ise ana metinde yer almaktadır.

HUKUK, ADALET VE YARGI

- Etkin ve katılımcı bir yasama, istikrarlı, şeffaf ve hesap verebilir bir yürütme, bağımsız ve tarafsız bir yargı ile kuvvetler ayrılığının tesis edildiği güçlü, özgürlükçü, demokratik, adil bir sistem için Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme geçeceğiz.
- Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metni doğrultusunda yapılması gereken anayasal ve yasal değişiklikleri ivedilikle hayata geçireceğiz.
- Bir yasama yılında en az 20 gün, gündemi muhalefet tarafından belirlenen genel görüşme açılabilmesini sağlayacağız.
- Devlet sırrı ve ticari sır kavramlarını, Meclis’in bilgi edinme ve denetim yetkilerini engelleyecek şekilde yeniden tanımlayacağız.
- Milletlerarası sözleşmelerden geri çekilme yetkisinin Meclis’e ait olduğunu anayasal güvence altına alacağız.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde başkanı ana muhalefet milletvekilleri arasından seçilen Kesin Hesap Komisyonu kuracağız.

- Kanunlar üzerinde tanınan veto yetkisini kaldırarak Cumhurbaşkanına sadece "geri gönderme yetkisi" tanıyacağız.
- Cumhurbaşkanının kararname çıkarma yetkisine son vereceğiz.
- Cumhurbaşkanının 7 yıl süreyle bir dönem seçilebilmesine, seçildikten sonra partisi ile ilişkisinin kesilmesine ve görev sonrasında aktif siyasete dönememesine ilişkin düzenleme yapacağız.
- Başbakan veya Bakanlar Kurulu'nun tamamı aleyhine verilecek güvensizlik önergelerinde yeni Başbakanın isminin yer almasını ve önerenin TBMM üye tamsayısının salt çoğunluğu tarafından imzalanmasını güvence altına alacağız.
- Olağanüstü hal kararnamelemlerine son verecek, OHAL süresini altı aydan iki aya düşüreceğiz.
- Hakimler Kurulu ve Savcılar Kurulu şeklinde iki farklı kurul oluşturacağız.
- Çoklu baro sistemine son vereceğiz.
- Sayıştay'ı Anayasa'da bir yüksek mahkeme olarak düzenleyecek, Sayıştay denetiminin kapsamını, tüm kamu kurum ve kuruluşlarını içerecek şekilde genişleteceğiz.
- Tutuklamanın istisna olması ilkesinin titizlikle uygulanması için gerekli tedbirleri alacağız.
- Düşünce, kanaat ve ifade hürriyetlerini güçlendireceğiz.
- Basın özgürlüğünü güçlendirecek, TRT ve Anadolu Ajansı'nı bağımsızlık ve tarafsızlık esaslarına göre yeniden yapılandıracağız.
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının belirsiz ve keyfi şekilde sınırlandırılmasına son vereceğiz.
- Sivil toplum kuruluşlarının kamu yararı statüsü ve vergi muafiyeti gibi desteklerden yararlanmasında eşit, adil ve şeffaf bir yöntem uygulanmasını sağlayacağız.
- Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamelerinden kaynaklanan mağduriyetlere son vereceğiz.
- Seçim barajını %3'e düşüreceğiz.
- Yurt dışındaki vatandaşlarımızın en fazla 15 milletvekili ile doğrudan Meclis'te temsili için yurt dışı seçim çevresi oluşturacağız.
- En son yapılan milletvekili genel seçiminde en az %1 oy alan siyasi partilerin hazine yardımından faydalanmasını sağlayacağız.

- Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davaların açılmasında TBMM'nin iznini zorunlu hale getireceğiz.
- Siyasi partilere ve adaylara yapılan belirli miktarın üzerindeki bağışların ve seçim dönemlerinde yapılan tüm harcamaların kamuoyuna açıklanmasını zorunlu tutacağız.

KAMU YÖNETİMİ

- Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki kurulları ve ofisleri lağvederek görev ve yetkilerini ilgili bakanlık ve kurumlara devredeceğiz.
- Türkiye Varlık Fonu'nu kapatacağız.
- Bakanlıkları yeşil ve dijital dönüşüm ve kapsayıcılık hedefimiz doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.
- Strateji ve Planlama Teşkilatı Kuracağız.
- Bakan yardımcılıklarını kaldırıp, müsteşarlık sistemini kuracağız.
- Yerel yönetimlerde seçme ve seçilme hakkını yok sayan kayyum uygulamalarına son vereceğiz.
- Belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı payları artıracak, payların belirlenmesinde illerin üretim ve ihracata olan katkısını ve yaz-kış ile gece-gündüz nüfus farkı ile düzensiz göçü dikkate alacağız.
- Muhtarlık Temel Kanunu'nu çıkaracağız.
- Büyükşehir Yasası'yla mahalleye dönüştürülen köylere tüzel kişiliklerini iade edeceğiz.
- Devlet Personel Başkanlığı kuracağız.
- Mülakat uygulamalarına son verecek, yazılı sınavda en yüksek puan alandan başlamak üzere personel alımı yapılmasını sağlayacağız.
- KPSS sınavlarının sayısını artıracak ve sınavlardan ücret almayacağız.
- Kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin vekil ya da taşeronlar eliyle yürütülmesine izin vermeyeceğiz.

YOLSUZLUKLA MÜCADELE, ŞEFFAFLIK VE DENETİM

- TBMM’de “Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu” kuracağız.
- Yolsuzluktan elde edilen ve yurt dışına kaçırılan gelirleri ülkemize geri getirecek, bu çerçevede “Malvarlıklarının Geri Alınması Ofisi”ni kuracağız.
- Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı’nın mali kaynakları ile personel ve bilişim alt yapısını güçlendirecek, çalışmalarında idari özerkliğe sahip olmasını sağlayacağız.
- Mali Eylem Görev Gücü (FATF) standartlarına tam uyum sağlayacak ve ülkemizi “gri liste”-den çıkaracağız.
- Vergi cennetleri listesini ve kara paranın aklanması bakımından riskli ülkeler listesini acilen yayımlayacağız.
- Vergi affı ve varlık barışlarının kara para aklanması aracı olarak kullanılmasını engelleyeceğiz.
- 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nu Avrupa Birliği normlarına uygun olarak yeniden düzenleyeceğiz.
- Bilgi edinme hakkını ihlal eden kamu görevlilerinin disiplin, ceza ve tazminat sorumluluğunu artıracacağız.
- Kamu Özel İşbirliği projelerinden kaynaklanan garanti ve diğer koşullu yükümlülükleri şeffaf bir biçimde yayımlayacağız.
- TÜİK istatistiklerinin akademisyen ve uzmanlardan oluşan komisyonlar tarafından düzenli biçimde kalite ve güvenilirlik kontrolüne tabi tutulmasını zorunlu hale getireceğiz.
- Siyasi Etik Kanunu’nu çıkaracak, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde Siyasi Etik Komisyonu kuracak, grubu bulunan siyasi partiler bünyesinde siyasi etik kurulları oluşturulmasını düzenleyeceğiz.

EKONOMİ, FİNANS VE İSTİHDAM

- Enflasyonu iki yıl içinde düşük tek haneye kalıcı bir biçimde indireceğiz.
- Türk lirasına yeniden itibar ve istikrar kazandıracacağız.
- Ortalama büyüme hızının yüzde 5'in üzerinde gerçekleşmesini sağlayacağız.
- Beş yılın sonunda dolar cinsinden kişi başına milli gelirimizi en az iki katına çıkaracağız.
- Beş yılda en az 5 milyon ilave, nitelikli ve insan onuruna yaraşır gelir sağlayan iş imkanı oluşturacak, işsizliği tek haneye indireceğiz.
- 2018 sonrasında yeniden gündeme gelen aşırı yoksulluğu sıfırlayacağız.
- Haksız gelir ve servet transferi ile rant devşirmeye dayalı politikalara son verecek, gelirin bireyler, haneler ve bölgeler arasında adil ve dengeli dağılımını sağlayacağız.
- Beş yılın sonunda yıllık ihracatı 600 milyar dolar seviyesine, ihracatın kilogram değerini 2 doların üzerine, yüksek teknoloji ürünleri ihracatının payını ise iki katına çıkartacağız.
- Verimlilik, yüksek katma değer ve rekabetçiliğe dayalı sektörel politikalarımızla üretim yapısını ithalata bağımlı olmaktan kurtaracak ve ekonomimizi sürdürülebilir bir dış denge yapısına kavuşturacağız.
- Merkez Bankası'na fiyat ve finansal istikrarı sağlama dışında sorumluluklar yüklemeyeceğiz.
- Merkez Bankası kanununda temel görevleri, araç bağımsızlığını ve üst düzey atamaları ilgilendiren değişikliklerin TBMM'de nitelikli çoğunlukla yapılabilmesini sağlayacak mevzuat düzenlemesini gerçekleştireceğiz.
- Merkez Bankası bağımsızlığına müdahaleye ve yetki-sorumluluk çatışmasına yol açan, hiçbir işlevselliği bulunmayan Fiyat İstikrarı Komitesi'ni kaldıracağız.
- TCMB'nin İstanbul'daki birimlerinin tekrar Ankara'ya taşınma sürecini mümkün olan en kısa sürede sağlayacağız.
- Merkez Bankası rezervlerinin şeffaf olmayan bir biçimde ve dolambaçlı yollarla satışına ilişkin işlemleri idari ve hukuki denetime tabi tutacak, tespit edilen hata, usulsüzlük, yolsuzluk ve kamu zararının sonuna kadar takipçisi olacağız.
- İktidara gelir gelmez yeni Kur Korumalı Mevduat hesabı açılmasını durduracak, mevcut hesapları vade sonlarında kapatacağız.
- İtibar gerekçesine sığınarak gerçekleştirilen tüm gereksiz harcamalara son vereceğiz.

- Cumhurbaşkanlığı'nın kullanımındaki uçak sayısını azaltacağız.
- Mali disiplin anlayışını kalıcı hale getirmek ve öngörülebilirliği arttırmak amacıyla "Mali Kural" uygulamasını hayata geçireceğiz.
- Kaynakları "Kanal İstanbul" gibi rant projeleri için değil Güney Doğu Anadolu Projesi (GAP), Doğu Anadolu Projesi (DAP), Konya Ovası Projesi (KOP) ve Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) kapsamındakiler başta olmak üzere tarımsal sulama projelerinde kullanacağız.
- Kamunun zorunlu haller dışında döviz cinsinden sözleşme yapmamasını sağlayacağız.
- Beyana tabi gelir unsurlarının kapsamını genişletecek, böylece dolaylı vergilerin ağırlığını azaltan bir vergi yapısı tesis edeceğiz.
- Çalışanlar üzerindeki vergi ve sigorta prim yükünü indireceğiz.
- Vergi Harcamaları Raporu'nu, Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifiyle birlikte TBMM'ye sunacağız.
- İşyeri kira ödemelerinde stopaj oranını sıfırlayacağız.
- İlk kez konut alımında tapu harcı almayacağız.
- Her türlü eğitim ve öğretim hizmetinden alınan KDV'yi indireceğiz.
- Şoför esnafının 10 yaşın üzerindeki araçlarının yenilenmesinde ÖTV almayacağız.
- Değer artış payı ve imar rantlarına ilişkin diğer düzenlemeleri gözden geçirecek, kentsel rantları kapsamlı ve etkili bir biçimde vergilendireceğiz.
- Vergi denetimini iş dünyası üzerinde siyasi baskı kurmanın bir aracı olmaktan çıkaracağız.
- Ekonomik ve teknik gerekçeleri olmayan vergi affı ile özellikle matrah artırım ve varlık barışı uygulamalarına son vereceğiz.
- Vergi Cennetlerine yapılan ödemelerden stopaj alınması dâhil gerekli önlemleri alacağız.
- Kayıt dışılıkla etkin bir şekilde mücadele edecek, kayıt dışılığı OECD ortalamasının altına indirecek, bu mücadeleden elde edilecek kaynakları toplumun en kırılgan kesimlerini desteklemek için kullanacağız.
- Usulsüzlük ve yolsuzluk tespit edilen Kamu-Özel İşbirliği projeleri için ulusal ve uluslararası tüm hukuki yolları kullanacak, gerekirse tahkim süreçlerini işletecek, varsa kamuyu zarara uğratan yüklenici şirketler, bunların ortakları ve sorumlu şahıslarla ilgili yasal işlemleri başlatacak ve oluşan zararların ilgililerinden tahsilini sağlayacağız.

- Sermayenin tabana yayılmasını sağlayacak, uzun vadeli kaynakları özellikle sürdürülebilir kalkınma amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük şirketlere yönlendireceğiz.
- Borsa'da manipülasyon ve yolsuzluk iddialarına ilişkin ilgili kurumları da kapsayacak şekilde bir inceleme ve denetim başlatacak ve tespit edilen usulsüzlük ve yolsuzlukların takipçisi olacağız.
- Spekülatif ve saadet zinciri türü finans uygulamalarının yarattığı riskleri önleyici düzenlemeleri hayata geçireceğiz.
- İnşaat merkezli bakış açısına son vererek İstanbul'u gerçek anlamda bir Finans Merkezi yapacağız.
- İstihdamla ilgili düzenlemeleri gözden geçirecek kayıtlı istihdamın önündeki mali ve mali olmayan yükleri azaltacağız.
- Çok sayıda ve karmaşık olan istihdama yönelik vergi ve sosyal güvenlik prim teşviklerini sadeleştirerek uygulanmasını kolaylaştıracağız.
- Gençlerin istihdamına yönelik kısa eğitim programları, stajlar, sertifikalar, uzaktan eğitimler, dijital eğitim mecraları ve ücretsiz dijital geliştirme atölyeleri gibi programlar geliştirecek ve destekleyeceğiz.
- Kadınların iş gücüne daha aktif katılımını sağlamak amacıyla okul sonrası eğitimli aktivite merkezleri ile kreşlerin sayısını yerel yönetimlerle işbirliği içinde mahalle düzeyinde artıracak, bu amaçla, yaşlı bakımına erişimi de iyileştireceğiz.
- Engellilerin rekabetçi işgücü piyasası içinde yer almasını sağlayacak mesleki profillemeye, iş bulma, meslek yönlendirmesi ve meslek edindirme kursları gibi hizmetleri vereceğiz.
- İşsizlik Sigortası Fonu'nun amacı dışında kullanılmasını önleyecek ve faaliyetlerinin daha şeffaf bir çerçevede yürütülmesini sağlayacağız.
- İşsizlik Sigortası Fonu'na %2'lik işveren katkısının yarısını "Yarına Hazırlık Fonu'na" aktaracak, bu fon aracılığıyla işsiz kalma riski yüksek çalışanlara yönelik beceri kazandırma yatırımlarına finansman sağlayacağız.
- Mesleki eğitim müfredatını geleceğin meslekleri doğrultusunda güncelleyecek, öğrencilere farklı alanlarda da kullanabilecekleri taşınabilir yeni beceriler kazandıracacağız.
- OSB'ler bünyesinde ilgili paydaşların yönetiminde bulunduğu Teknoloji Liseleri kuracağız.

BİLİM, AR-GE, YENİLİKÇİLİK, GİRİŞİMCİLİK VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

- Bilim politikamızı, insan, özgürlük, demokratik eğitim, bilimsel düşünme, girişimcilik ve teknoloji üretimi odaklı bir anlayışla yürüteceğiz.
- Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunu tekrar çalışır hale getireceğiz.
- Yüksek Yetenek İnşası Acil Eylem Planını uygulamaya koyacağız.
- Türkiye'yi giderek dışlandığı uluslararası araştırma ve yenilik ağlarına dahil edeceğiz.
- Çok boyutlu bir Beyin Göçüyle Mücadele Eylem Planı hazırlayacak ve uygulayacağız.
- Yetişmiş insan gücümüz için uygun ekonomik ve sosyal koşulları yaratacak, akademisyenlerin özlük haklarında ve gelirlerinde iyileştirmeler yapacağız.
- Yurtdışındaki yetenekli yapay zekâ araştırmacılarını ülkeye çekmek ve ülkede kalmalarını sağlamak için burs ve araştırma imkanları sağlayacağız.
- TÜBİTAK'ı sadece Araştırma Enstitüleri ile kritik alanlarda ileri araştırmalar yapan bir kurum haline getireceğiz.
- İlgili bakanlık ve kurumların eşgüdümü ile Ulusal İnovasyon Sistemini inşa edeceğiz.
- Teknopark teşviklerini fiziksel mekândan bağımsız hale getirerek tüm Türkiye'yi teknopark yapacağız.
- Kendine yeterliliğimizin merkezine yenilikçi, yeşil ve dijital dönüşümü benimsemiş girişimcilerimizi yerleştireceğiz.
- Yeni Girişim Şirketleri (Start-Up) Kanunu'nu çıkartarak girişimciliğe ilişkin hukuki tanımları, statüleri, mali yükümlülükler ve teşvikleri net bir çerçeveye kavuşturacağız.
- Silikon Vadisi gibi küresel ölçekte başarılı girişimcilik ekosistemlerinin bulunduğu yerlere Özel Temsilci/Büyükelçi atayacağız.
- Girişimcilerimizin tüm ihtiyaçlarını tek duraktan karşılamak amacıyla Girişimcilik Merkezi kuracağız
- "Çalışan Hisse Opsiyonları" için gerekli hukuki ve muhasebe alt yapısını oluşturacak ve güçlendireceğiz.
- Bilişim ve Yenilikçilik Bakanlığı kuracağız.
- Fiber/Optik uzunluğunu en kısa sürede 2 milyon kilometreye ulaştıracacağız.

- Telekomünikasyon sektöründe halen devam eden tüm imtiyaz sözleşmelerini, geçmiş süreçleri ve devir mevzuatlarını inceleyecek, gelişmiş ülke standartlarına uygun yeni bir yetkilendirme rejimi uygulamaya koyacağız.
- Varlık Fonuna aktarılan Türk Telekom ve Turkcell hisselerini Hazineye devredecek ve çağdaş yönetim ilkelerine göre bağımsız bir şekilde yönetilmelerini sağlayacağız.
- İnternete erişimi temel bir insan hakkı olarak tanımlayacak, vatandaşlarımızın her yerde, güvenli, hızlı, ucuz ve sansürsüz internete erişimini sağlayacağız.
- İnternet erişiminin üzerindeki vergileri, Dijital Hizmet Vergisi'ni ve BTK kesintilerini indireceğiz.
- İnternet üzerinden yayınlara ilişkin yasayı ifade özgürlüğünü ve kişisel mahremiyeti koruyacak şekilde, evrensel, çoğulcu ve demokratik ilkeler çerçevesinde ve geniş bir istişareyle yeniden düzenleyeceğiz.
- Kamu gözetim gücünün siyasi rakiplere karşı silah olarak kullanılmasının önüne geçeceğiz.

SEKTÖREL POLİTİKALAR

Tarım

- Tarım ve Orman Bakanlığı'nı "Tarım ve Gıda Güvenliği Bakanlığı" olarak yeniden yapılandıracağız.
- Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde öngörülen ancak bugüne kadar hiç uyulmayan tarımsal destekleme programlarına bütçeden ayrılacak kaynağın gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamayacağı hükmünü yerine getireceğiz.
- Tarımda kullanılan mazotta ÖTV yükünü kaldıracak, gübre ve tohum maliyetinin yüzde 50'sini destek olarak geri vereceğiz.
- Tarımda indirimli elektrik tarifesi uygulayacak, sulama ve elektrik faturalarının hasattan sonra tahsil edilmesini sağlayacağız.
- Tarım Kredi Kooperatifleri'ne tahsis edilecek GES lisansı ile üretilen elektriği sadece işletme, amortisman ve elektrik nakil maliyetleri karşılığında tarımsal sulama amaçlı kullanacağız.
- Temel tarım ürünlerinde taban fiyatlarını maliyet, kur, enflasyon ve çiftçilerimize insan onuruna yaraşır gelir sağlamayı dikkate alarak belirleyeceğiz.

- Tarımsal ürün alım fiyatlarını ekim öncesi ilan edecek, girdi desteklerini çiftçi tarlasını sürmeden, süt sağılmadan, besi hayvanı kesime gitmeden önce verecek, diğer destek ödemelerini üretim sonrası 90 gün içinde ödeyeceğiz.
- Çiftçilerimizin bankalardan ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden kullandıkları kredinin faizini silip, yeniden yapılandıracağız.
- Çiftçimizin Tarım BAĞ-KUR prim ödemelerini hasat sonrası faizsiz ödenecek şekilde planlayacak ve sağlık güvencesinden faydalanmasını sağlayacağız.
- Parite uygulaması getirerek çiğ süt ve et üreticilerini yem fiyatlarındaki artışlara karşı koruyacağız.
- Orman köylülerinin gelirini artıracak alternatif geçim kaynakları oluşturacak, gerekli destek ve teşvikleri sağlayacağız.
- Tarım Kredi Kooperatifleri'nin asli işlevine odaklanarak, gübre, tarım ilacı, tohum, yem gibi dışa bağımlı olduğumuz tarımsal girdilerin ülkemizde üretimine ve girdi fiyatlarında istikrarın sağlanmasına yönelik yatırımlar gerçekleştirmesini sağlayacağız.
- TARSİM'İ yeniden yapılandırarak hızlı ve güçlü bir tarımsal sigorta yapısı oluşturacağız.
- 1.2.3. sınıf tarım topraklarının tamamını, 4. sınıf tarım topraklarının bir kısmını, "Ulusal Gıda Güvenliği Stratejik Kaynağı" olarak kayıt altına alacak ve tarım dışı amaçlarla kullanılmasının önüne geçeceğiz.
- Başta sulama kanalları olmak üzere GAP, KOP ve DAP projeleri kapsamındaki altyapı yatırımlarının tamamlanmasına öncelik vereceğiz.
- Gıda güvenliği ile ilgili yasal düzenlemelerdeki eksiklikleri gidereceğiz ve farkındalığı artıracacağız.
 - Tarımsal ürün ithalat izinlerini, yeter miktarda üretilmeyen veya üretilme imkanı olmayan ürünler ile Dahilde İşleme Rejimiyle sınırlı tutacak ve rekabetçi bir ortamda şeffaf bir şekilde vereceğiz.
 - Tarımda çalışan kadın ve 30 yaş altındaki gençlere sosyal güvenlik prim desteği sağlayacağız.
 - Mevsimlik tarım işçilerinin konaklama, sağlık ve temizlik başta olmak üzere yaşam standartlarının iyileştirilmesine yönelik "Mevsimsel Yaşam Alanları" projesini hayata geçirecek, çocuklarının ulaşım ve beslenme masraflarını da karşılayarak en yakın eğitim kurumuna gitmelerini sağlayacağız.

Sanayi ve Teknoloji, Savunma Sanayi

- Sanayi sektörünü üretime ve verimliliğe dayalı ekonominin önemli bir unsuru haline getirecek, imalat sanayinin milli gelir içerisindeki payını artıracaktır.
- İmalat sanayi ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin payını yüzde 10'lara, orta-yüksek teknoloji yoğunluğunu yüzde 40'lara taşıyacaktır.
- Yetenek yönetimi, bağlantılılık, çevre dostu üretim, inovasyon ve dijitalleşme eksenlerinde geliştirilmiş, modern altyapıya sahip, sosyal alanlar içeren ülke çapında sanayi, teknoloji ve siber güvenlik vadileri kuracaktır.
- Yerli ürün temininde uygulanan %15 fiyat avantajının, hizmet alımı yoluyla kiralama ihalelerinde de uygulanmasını sağlayacaktır.
- Yeşil Dönüşüm'den olumsuz etkilenmesi muhtemel sanayi tesislerinin bu dönüşüme uyum sağlayabilmesi için 'Yeşil Dönüşüm Ar-Ge Destek Paketi' hazırlayacaktır.
- Teşvik ve destekleri; üretim zincirinin bütünselliği, ölçek ekonomisi, verimlilik, dijital ve yeşil dönüşüm, küresel rekabet ortamı, net katma değer, sıçrama ve büyüme potansiyeli, kayıtlılığa özen gösterme, finansman, kurumsal kapasite, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltma ve sürdürülebilirlik unsurlarını dikkate alan bütüncül bir yaklaşımla sunacaktır.
- "Proje Bazlı Teşvik Sistemi"ni objektif, adil ve şeffaf bir biçimde uygulayacaktır.
- Savunma sanayimizi çok daha ileri bir noktaya taşıyarak, ülkemizin savunma alanındaki dışa bağımlılığını azaltacak, ileri endüstriyel teknolojilerin gelişimine öncülük yapacak bir ekosistem oluşturacak, silahlı kuvvetlerimizin gücünü ve caydırıcılığını artıracak ve yüksek katma değerli ihracatı geliştireceğiz.
- Savunma Sanayiinde özel sektörün önünü açacak ve sektörde adil rekabeti sağlayacaktır.
- Büyük tedarik projelerini, kuvvet yapısı ve kuvvet planlamasını bozmayacak şekilde somut güvenlik ortam ve ihtiyacına uygun olarak, ülkenin dış politikası ile çelişmeyen bir biçimde yöneteceğiz.
- Geliştirme takvimleri sürekli sarkan Milli Muharip Uçak, Jet Eğitim Uçağı, Altay Tankı, TF 2000 Firkateyni, 4G ve 5G baz istasyonu ve ağ alt yapısı, askeri gözetleme ve iletişim uyduları ve benzeri projelerin gerçekçi şekilde hayata geçirilmesi ve tamamen yerlileştirilmesi için ayrı ve özel bir bütçe oluşturacak, gerekli uzman personel tahsisini gerçekleştireceğiz.
- Altay Tankı'nda motor tedarik sürecini tamamlayacak, bununla paralel olarak yerli motor çalışmalarını başlatacak, yüzde 100 yerli tank çalışmalarını büyük bir seferberlikle sürdüreceğiz ve başarıya ulaştıracaktır.

- Konsolidasyon, stratejik satın almalar, birleşmeler, girişim sermayesi yatırımı ve etkin bir planlama ile özel sektörün de aktif desteğiyle Askerî Elektronik Sanayi A.Ş (ASELSAN), TUSAŞ Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş (TAI), Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE), Roket Sanayii ve Ticaret A.Ş (Roketsan), TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş (TEI) ve Hava Elektronik Sanayii A.Ş (HAVELSAN)'ı global şirketlere dönüştüreceğiz.
- Milli menfaat ve milli güvenlik ilkeleri çerçevesinde, kritik özellikteki yetenekleri ve hizmetleri zaafa uğratacak askeri fabrika özelleştirilmesine gitmeyeceğiz.
- Sakarya Tank Palet Fabrikasının tahsis işlemlerini hukuki mevzuat çerçevesinde iptal edeceğiz.

Enerji ve Madencilik

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) görev ve sorumluluklarını gözden geçirecek, Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (EPDK) yetki alanına müdahalesine son vereceğiz.
- Elektrik, doğalgaz ve akaryakıt piyasalarındaki yoğun tüketici şikayetlerinin tek bir merkezden takibi için bir 'Enerji Tüketici Portalı' kuracağız.
- Enerji sektöründe arz-talep dengesini bozacak teşvik ve sübvansiyonlar yerine bütçeden doğrudan maddi destekler vererek vatandaşları, sanayiciyi ve esnafı yüksek fiyatlar altında ezdirmeyeceğiz.
- Kalıcı yaz saati uygulamasına son vereceğiz.
- Elektrik üretim ve dağıtım şirketleriyle yapılan sözleşmeleri inceleyecek bir komisyon oluşturacak, sözleşmelere aykırı davranan, sözleşmelerdeki yatırım, hizmet kalitesi ve benzeri hususlardaki taahhütlerini yerine getirmeyen şirketler hakkında sözleşme feshi dahil hukuk çerçevesinde gerekli tüm adımları atacağız.
- Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Destekleme Mekanizması'nı (YEKDEM) değişen piyasa şartlarına ve fiyatlarına bağlı bir şekilde tekrar tasarlayacağız.
- Rüzgar enerjisinde yatay, dikey, kara ve deniz üstü olmak üzere tüm alternatifleri değerlendirecek, Ar-Ge ve yatırım faaliyetlerini destekleyeceğiz
- Elektrikli araç şarj istasyonu ağını 2025 itibariyle tüm Türkiye'de hazır hale getireceğiz.
- Doğalgaz ithalatında belli ülkelere/şirketlere bağımlılık riskini azaltmak ve doğalgaz ithalat maliyetini düşürmek için yeni kaynak ülkelerle anlaşmalar yapacak, yüksek fiyatlı mevcut doğalgaz anlaşmalarını yeniden müzakere edeceğiz.

- Yeni nesil nükleer teknolojilere dayalı Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi kurarak 'Türkiye Nükleer Ekosistemi' geliştireceğiz.
- Akkuyu Nükleer Santral Projesi'nin mevcut durumunu ve sözleşme detaylarını, anlaşma dışında verilmiş olan hakları veya üstlenilen yükümlülükleri gözden geçireceğiz.
- Türkiye'yi Doğu Avrupa-Kafkasya-Ortadoğu-Kuzey Afrika havzasının en büyük Enerji Ticaret Merkezi'ne dönüştüreceğiz.
- Doğu Akdeniz'de haklarımızı koruyarak münhasır ekonomik bölgelerle ilgili uluslararası anlaşmaları tamamlayacak ve arama faaliyetlerini yoğunlaştıracacağız.
- Türkiye'nin sahip olduğu maden kaynaklarının tespitine hız verecek, sektörün milli gelirdeki payını arttıracacağız.
- Bu güne kadar sayısız kez değişikliğe uğramış ve bütünlüğü önemli ölçüde zedelenmiş olan 3213 Sayılı Maden Kanunu yerine yeni bir maden yasası çıkaracağız.
- Madencilik sektöründe tıkanmaya yol açan kamu kurum ve kuruluşlarının taşınmazlarına yönelik 2018/8 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesini yürürlükten kaldıracacağız.
- İş Sağlığı ve Güvenliği ile Çevre duyarlılığını ön planda tutarak 'Sorumlu Madencilik İlkeleri'ni' Belirleyeceğiz.

Ulaştırma ve Lojistik

- Ulaştırma sektörünü ülkemizi uluslararası ticarete cazip bir üretim ve lojistik üssü haline getirecek, emniyetli ve teknolojik yeniliklere sahip, kalkınmaya ivme kazandıracak bir yapıya kavuşturacağız.
- Şehir içi ve şehirlerarası yolcu ve yük taşımacılığında başta modern raylı sistemler, metro, demiryolu, deniz yolu ve iç su yolları olmak üzere alternatif ulaşım türleri ve sistemlerini devreye sokacağız.
- Kanal İstanbul projesini göreve başladığımız gün iptal edecek, bugüne kadar yapılan iş ve işlemleri hukuki, ekonomik, ekolojik ve teknik olarak incelemeye alacağız.
- İl merkezlerinin tamamını birbirine bölünmüş yollarla bağlayacağız.
- Demiryolu güvenlik prosedürleri, personelin eğitimi, demiryolu araçlarının güvenlik kuralları ve benzeri konuları düzenleyip denetleyecek bir "Demiryolu Düzenleme ve Denetleme Kurumu" kuracağız.

- Hızlı tren projelerinden Karaman-Ulukışla, Mersin-Konya, Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep, İzmir-Manisa-Uşak-Afyonkarahisar-Ankara ve Ankara-Bursa-Bandırma gibi ilerlemeyen projelerini süratle tamamlayacak, Antalya-Konya-Aksaray-Kayseri projesine hemen başlayacak, emniyetli Yüksek Hızlı Tren ve Hızlı Tren hatlarının sayısını arttıracaktır.
- Halkalı-Kapıkule hızlı tren hattını, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden geçişi de içeren Kuzey Marmara Demiryolu projesini süratle tamamlayacağız.
- Kuzey-Güney Hızlı Tren Demiryolu Projesi ile Orta ve Doğu Anadolu'daki illerin limanlara erişimini hızlandıracaktır.
- Demiryolu ağının hala bağlantısı olmayan illerimize de ulaşacak şekilde gerekli yerlere çift hat da yaparak lojistik merkezlere, üretim merkezlerine ve limanlara erişimini sağlayacağız.
- Sivil havacılık alanında tek yetkili ve bağımsız Sivil Havacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu oluşturacağız.
- Havayolunda iç hatların gelişimi için, çapraz uçuşlar ile mevcut havayolu bağlantı şebekesine derinlik kazandıracak, turizm destinasyonları arasında charter uçuşların artırılmasını sağlayacak, düşük ücretli havayolu taşımacılığının gelişimini destekleyeceğiz.
- Atatürk Havalimanını yeniden uçuşa uygun hale getirecek, Esenboğa Havalimanı'nın Anadolu şehirlerinin yurtdışına alternatif çıkış kapısı haline getirilmesini sağlayacağız.
- Limanlarımızda muhtelif kurumlar tarafından verilen hizmetlerin tek elden yürütülmesi için Liman Başkanlıklarının yetkisini artıracaktır.
- Akdeniz, Ege, Marmara ve Karadeniz limanları arasında yurtiçi yük taşımacılığı için deniz otobanları oluşturacağız.
- Akdeniz ve Karadeniz'de belirlenecek limanların ana dağıtım üssü olmasını ve kısa mesafe taşımacılığı ile bölge ülkelerine sevkiyat yapabilecek kapasiteye ulaşmasını sağlayacağız.
- Büyük veri ve akıllı ulaşım teknolojileri kullanarak, Türkiye'yi hızla Lojistik 4.0 Dönüşümüne hazırlayacak ve ülkemizi Küresel ve Bölgesel Lojistik Üssüne çevireceğiz.
- Gümrük ve taşımacılık süreçlerini hızlandırmak üzere uçtan uca dijital ve geniş ölçüde otomatik hale getirilmiş blokzincir temelli Dijital Gümrük kuracağız.

Dış Ticaret, İç Ticaret ve Rekabet Politikası

- İhracatçıların döviz gelirlerinin %40'nı TCMB'ye satma zorunluluğunu kaldıracacağız.
- Eximbank'ın sermayesini güçlendirecek, uzun vadeli ve uygun koşullu fon imkanlarından daha fazla yararlanmasını sağlayacağız.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerinin yapısını revize edecek, kaynakların siyasi bağlantılar yerine asıl ihtiyacı olan ihracatçı kurumlara yönelmesini sağlayacağız.
- Yatırım Destek Ajansını yeniden yapılandırarak, ajansın dijital araçlarla danışmanlık hizmeti sunmasını sağlayacağız.
- Kamu-özel sektör ortaklığında İhracatı Geliştirme Merkezini (İGEME) yeniden faaliyete geçireceğiz.
- DEİK'i yeniden bağımsız bir yapıya kavuşturacağız.
- Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği Anlaşması'nı güncelleme müzakerelerini hızlandıracacağız.
- Dâhilde işleme uygulamalarını gözden geçirerek yerli üretimin önünde haksız rekabet oluşturmasını engelleyeceğiz.
- Rekabet Kurumu ile sektörel düzenleyici otoriteler arasındaki iletişim ve işbirliğini geliştirmeye yönelik bir Koordinasyon Kurulu oluşturacağız.
- Rekabet Kurumu'na eksik, yanlış ya da yanıltıcı bilgi verilmesi, bilgi vermeyi reddetme, Kurum personelinin yapmakla görevli olduğu yerinde incelemenin engellenmesi gibi durumlarda uygulanacak idari para cezalarını caydırıcı hale getireceğiz.
- Rekabet Kurulu kararlarının temyiz mercii olarak, İdare Mahkemeleri yerine, yeniden Danıştay'ın ilgili dairelerinin yetkili kılınmasını sağlayacağız.
- Tüketici Hakem Heyetlerinin idari ve mali kapasitelerini artıracak, üyelerin seçimi için eğitim, deneyim gibi kriterler belirleyecek, kararların şeffaflığı ve ulaşılabilirliğini artıracacağız.
- Hal Kanunu ve Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da gerekli değişiklikleri yaparak gıda değer zinciri içindeki tekелci ve oligopolistik yapılara son vereceğiz.

Küçük ve Orta Boy İşletmeler ile Esnaf ve Sanatkarlar

- KOBİ'lerin Ar-Ge ve yenilikçilik, üretim, pazarlama ve ihracat yeteneklerinin geliştirilebilmesi, rekabet güçlerinin arttırılabilmesi ve finansmana erişiminin kolaylaştırılabilmesi için üretim odaklı, güvenli, adil, hızlı işleyen bir destek sistemi oluşturacağız.
- KOBİ'lerimizin ulusal ve uluslararası e-ticaret kapasitelerini arttırmaya yönelik yurtdışı pazar araştırma, mentorluk ve finansman desteklerini etkin bir biçimde artıracacağız.
- KOBİ'lere verilen kredi hacmini arttıracak, girişim sermayesi, kitle fonlaması ve etki yatırımcılığı gibi yenilikçi finansman imkanlarından daha fazla yararlanabilmelerini sağlayacağız.
- KOSGEB'in veri tabanlarını, insan kaynaklarını ve bütçe olanaklarını KOBİ'lerimizin gereksinim duyduğu büyüklüğe ve kaliteye eriştireceğiz.
- Ticaret Bakanlığını Esnaf ve Ticaret Bakanlığı şeklinde yeniden yapılandıracağız.
- Esnafımızın salgın sürecinde kullandığı kredilerin faizleri ile BAĞ-KUR ve vergi borçlarının faizlerini silecek, kalan anaparanın uygun vadede ödenmesini sağlayacağız.
- Esnaf Ahilik Sandığı'na dahil esnaflarımızın katkı payı oranını düşürecek, kısa çalışma ödeneği gibi gelir kaybını telafi edecek uygulamalardan faydalanmalarını sağlayacağız.
- Küçük esnafımızı zincir marketler, büyük marketler, AVM'ler karşısında korumak ve haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli düzenlemeleri hızla hayata geçireceğiz.

Turizm

- Turizm Stratejisi ve Master Planı hazırlayacak, çerçeve bir turizm yarasası çıkaracağız.
- Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nı tüm paydaşları kapsayacak, daha etkili tanıtım yapacak, sektörün gelişimine yönelik somut projeler üretecek, sorunlara ortak akılla hızlı çözüm bulacak, liyakatli kadrolardan oluşacak şekilde yeniden yapılandıracağız.
- Turizm bölgelerinde imar rantı ve istismarının önüne geçeceğiz.
- Turizm tahsislerini yeniden inceleyerek uygun olmayanlarla ilgili gerekli adımları atacağız.
- Kıyılardan herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına engel olan uygulamaları sıkı denetim altına alacağız.
- Turizmde mevsimsel bağımlılığın azaltılması, turizmin 12 aya yayılması, nitelikli turist girişinin arttırılması ve sektörde çeşitlendirmenin sağlanması amacıyla, sağlık, festival, spor, doğa, kamp, karavan, tarih, kültür, inanç, müze, termal, gençlik, üçüncü yaş, yat, kurvaziyer, tarım, gastronomi, alışveriş, kongre ve fuar alanlarındaki turizmi destekleyeceğiz.

- “Akıllı Turizm”, “Akıllı Destinasyon”, “Akıllı Şehir”, “Akıllı Oteller” gibi uygulamalarla turizmde dijital dönüşüme destek vereceğiz.
- Otellerden alınan konaklama vergisinin büyük bir kısmını, kentin tanıtımında ve turizminin geliştirilmesinde kullanılmak üzere yerel yönetimlere bırakacağız.

Kültür

- 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununu ve ilgili ikincil mevzuatı başta sanatsal ifade özgürlüğünün önündeki engelleri kaldıracak bir anlayışla gözden geçireceğiz.
- Bütçeden kültür ve sanata ayrılan kaynakları artıracak, özel kesimin bu alana daha fazla destek olmasını teşvik edeceğiz.
- Bağımsız çalışan sanatçıların sosyal güvenlik ve emeklilik haklarıyla ilgili yaşanan sorunları gidereceğiz.
- Kültür ve sanat alanında kamu tarafından sağlanan desteklerin fırsat eşitliğini gözeten, önceden ilan edilmiş objektif kriterlere dayalı, tarafsız kurullarca değerlendirilen bir çerçevede ve şeffaf bir biçimde verecek, desteklerin yerinde kullanımını titizlikle takip edeceğiz.
- Sanatçının telif haklarını koruyacak; ihlalden ve korsandan korunması için her türlü tedbiri alacağız.
- Yurtdışına kaçırılmış tarihi eserlerimizin iadesi hususunda etkin bir mücadele yürüteceğiz.
- Türkiye’yi festival yasaklarıyla değil festival teşvikleriyle gündeme gelen bir ülke hüviyetine kavuşturacağız.
- Son yıllarda öne çıkan film ve dizi sektörü ihracatını destekleyeceğiz.
- Harika Çocuk Yasasını güncelleyerek yeniden işlerlik kazandıracacağız.

İklim Değişikliği, Çevre, Doğa ve Hayvan Hakları, Ormanlar ve Su Yönetimi

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nı "İklim, Çevre ve Orman Bakanlığı" şeklinde yeniden yapılandıracağız.
- İklim Kanunu çıkartacak, ilgili düzenlemeleri bu kanunla uyumlu hale getireceğiz.
- İklim Özel Elçisi atayacağız.
- Paris İklim Anlaşması'nın hedefini ve gerekliliklerini yerine getirecek, anlaşma prensipleri doğrultusunda 2050 yılı Net Sıfır Karbon Emisyonu hedefi koyacağız.
- Yeşil dönüşümü destekleyecek müstakil ve uzmanlaşmış bir finansman kuruluşu olarak İklim Bankası kuracağız.
- Bir yandan Avrupa Topluluğu'nun Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması düzenlemeleri sonucu Türkiye'nin aleyhine oluşan durumu Gümrük Birliği çerçevesinde müzakere ederken, diğer yandan yurtdışında etkin işleyen karbon fiyatlama sistemlerini hayata geçirerek ihracatçı firmalarımızın Türkiye dışında vergi ödemesinin önüne geçeceğiz.
- 2050 yılında "net sıfır" emisyonu hedeflerini tutturmak için belli bir program dahilinde en kısa sürede kömürden çıkacağız.
- Hayvan haklarını anayasal güvence altına alacak, mevcut hakları daha ileri götüren Hayvan Hakları Yasasını çıkaracağız.
- Glasgow'da COP 26'da onayladığımız "2030'a kadar 'Ormansızlaşmayı tersine çevirme ve sona erdirmeye' taahhüdünün gereklerini yerine getireceğiz.
- Cumhurbaşkanı'na ormanlık alanın vasfını değiştirme yetkisi veren Orman Kanunu'nun Ek 16. maddesini yürürlükten kaldıracacağız.
- Cumhurbaşkanlığı envanterindeki uçakları satarak elde edilen gelire alınacak yangın söndürme uçaklarını orman yangınlarını söndürme filosuna dâhil edeceğiz.
- Yanan orman yerlerinde yeni ormanların orman bilimi çerçevesinde yeniden yetişmesini sağlayacak, buralarda kesinlikle başka bir faaliyete izin vermeyeceğiz.
- Su Yönetimini yeni kuracağımız "İklim, Çevre ve Orman Bakanlığı" altında yürüteceğiz.
- Su havzalarını, sulak alanları ve su varlığımızı koruyacak, varlığını sürdürmesini sağlayacak, ayırım gözetmeksizin herkesin ücretsiz, güvenilir suya erişim hakkını yasal güvenceye kavuşturacak bir Su Kanunu'nu derhal çıkaracağız.
- Tüm Türkiye'de musluk suyunu içilebilir hale getireceğiz.

- Tüm yerleşim alanlarında 'Atıksu Arıtma Tesisleri' yapılmasını sağlayacak, atıksu kanal projelerine arıtma tesisi olmadan kredi ve onay verilmesine izin vermeyeceğiz.
- Sanayi, endüstri alanları başta olmak üzere her alanda "Su Ayak İzi" hesaplamalarını dikkate alan projeleri destekleyeceğiz.

Kentleşme ve Afet Yönetimi

- Şehircilik ve Afet Yönetimi Bakanlığı kuracağız.
- Şehirlerimizi kısa vadeli kişisel rant ve menfaat odaklı değil uzun vadeli planlayacağız.
- 'Kente Karşı İşlenen Suçlar' kavramını hukuk sistemimize yerleştirmek üzere çalışma başlatacağız.
- Kentsel dönüşümü rant değil çevre ve insan odaklı, afet risklerine karşı dayanıklılığı artıran, kent kimliğini yok etmeyen, doğaya ve tarihe karşı saygılı, dezavantajlı ve engelli vatandaşlarımızı önceleyen bir anlayışla yürüteceğiz.
- Şehrin anayasası olacak Nazım İmar Planı'nın tarih, istatistiki veriler ve şehrin kimliğiyle uyumlu işlemlere göre bilimsel yöntemlerle yapılmasını sağlayacağız.
- İmar planı değişikliklerini parsel bazlı olmaktan çıkaracak bölge bazlı hale getirecek, bölgede yaşayanların büyük kısmını etkileyecek projeleri halk oylamasına sunacağız.
- Rant amacı güden veya yerel yönetimlere gelir sağlama amaçlı mevzi imar planı değişikliklerine ve emsal artışlarına son vereceğiz.
- 15 dakikalık kent/kendine yeten semt modelini özel desteklerle geliştireceğiz.
- Şehirleri engelli dostu hale getirecek, belli metrikler üzerinden il/ilçe/mahalle düzeyinde ölçüm ve puanlama yapacak, yerel yönetimlerin gerekli geliştirmeleri yapmalarını sağlayacağız.
- AFAD'a kuruluş statüsünü ve itibarını geri kazandıracak, İçişleri Bakanlığı bünyesinden çıkarak, kural koyucu, yönlendirici, koordine edici, destekleyici ve denetleyici olarak yeniden yapılandıracağız.
- Toplanan afet vergilerinin, afetin zararlarını azaltacak tedbirler ve afet sonrasındaki normale dönüş ile rehabilitasyon çalışmaları için harcanmasını sağlayacağız.
- İstanbul depremine karşı, risk azaltmayı hedefleyen Hayat İstanbul Projesini başlatacağız.
- DASK'ı tüm afet türlerini ve konut harici yapıları da kapsayacak şekilde geliştireceğiz.

- Afet sonrasında evleri “oturulmaz” hale gelen mülkiyet sahibi ve kiracı yurttaşlara geçici barınma imkanları sunup, eşya ve kira yardımı yapacağız.
- Afet yönetimini etkisizleştiren imar afları çıkarılmasına son vereceğiz.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM

- Eğitim kurum ve süreçlerini cinsiyet, etnik köken, din, dil, yerleşim yeri, sağlık durumu, sosyo-ekonomik koşulları ayırt etmeden, fırsat eşitliği ve adaletini ve herkesin nitelikli eğitim hakkını garanti altına alan kapsayıcı bir anlayışla düzenleyeceğiz.
- Devlet okullarındaki öğrencilere ücretsiz süt, su ve öğle yemeği vereceğiz.
- Okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretimdeki tüm öğrencilere yardımcı kitaba ihtiyaç duymayacak şekilde ders kitaplarını yerel esnafa ve ekonomiye katkıda bulunacak şekilde ücretsiz temin edeceğiz.
- “Eğitim Destek Kartı” ile anaokulundan üniversiteye kadar devlet okullarındaki ihtiyaç sahibi öğrencilerin kırtasiye, çanta, kıyafet ihtiyaçlarını ve internete erişimlerini ücretsiz karşılayacağız.
- Sınav güvenliğini kamu vicdanında hiçbir tereddüt oluşturmayacak şekilde sağlayacağız.
- Ortaöğretime geçişlerde sınav odaklı değil süreç odaklı bir sistem geliştireceğiz.
- Liselere Giriş Sınavlarında yıldan yıla değişen uygulamalara son verecek, LGS sınavını süreç içinde kaldıracağız.
- Üniversiteye girişte yılda bir defa yapılan sınav yerine çoklu sınav imkânı sunacağız.
- Zorunlu eğitimi 1 yılı okul öncesi eğitim, 5 yılı ilkokul, 4 yılı ortaokul, 3 yılı ise lise olmak üzere 1+5+4+3 şeklinde uygulayacağız.
- Altyapıları oluşturarak okul öncesi eğitimi 1 yıl zorunlu tutarak ücretsiz sağlayacak ve isteğe bağlı olarak 3 yaş ve üzerine erken çocukluk eğitimi imkânı sunacağız.
- Çocuklarımıza üç yaşından itibaren; dil, zeka ve beceri gelişimlerini, doğayı tanımalarını, değerler eğitimini, kişisel, fiziksel ve eğitsel gelişmelerini bütüncül bir yaklaşım ile sağlayacağız.
- 5 yıllık ilkokulun 5. sınıfını bir üst öğrenime akademik hazırlık programı şeklinde, 4 yıllık ortaokulun ilk yılını ise yabancı dil ve kodlama hazırlık sınıfı şeklinde düzenleyeceğiz.

- İlköğretimde evrensel etik, insan hakları, adalet, sağlık, çevre ve hayvan hakları, kültür, sanat, bilim, spor konusunda farkındalığın artırılmasını sağlayacak, müfredatı teknoloji ve inovasyona dönük farkındalığı artıracak şekilde güncelleyecek, oyunlaştırma gibi tekniklerle öğrencilerimize programlama ve girişimcilik felsefesi kazandıracaktır.
- Dijital içerik ve ortamlar kullanılarak öğrencilerin en az bir yabancı dil öğrenmesini ve yazılım ile kodlama becerisi kazanmasını sağlayacağız.
- Lise eğitiminde salt bilgi veren ve sınav odaklı yaklaşımdan sosyal-duygusal ve bilimsel düşünme, mesleki eğilim, sosyal farkındalık, kimlik kazanımı gibi konularda rehberlik odaklı sisteme geçeceğiz.
- YÖK'ü kaldırarak, yüksek öğretim kurumlarının akademik, idari ve mali özerkliğine müdahale etmeksizin yüksek öğretimin planlanması ve yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonun sağlanması şeklinde sınırlı görevleri bulunan bir kurul kuracağız.
- Yükseköğretim kurumlarının yönetim ve denetiminin kendi öğretim üyeleri arasından seçimle oluşturdukları organlar eliyle gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Öğretmen başına öğrenci sayısında OECD ortalamasına ulaşmayı hedefleyeceğiz.
- Öğretmenlik Meslek Yasasını değiştirecek, öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirecek, öğretmenleri öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen şeklinde gruplayan uygulamaya son vereceğiz.
- Öğretmen atamalarında mülakatı kaldırarak, ataması yapılmayan öğretmen havuzunu eriteceğiz.
- Özel eğitime ihtiyacı olan dezavantajlı çocukların eğitime erişiminin önündeki tüm engelleri kaldıracağız.
- Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerimizi, objektif ölçütlerle tespit ederek, bu öğrencilerimiz için özel okullar açacak, özel destek programları hazırlayacak ve okul dışı eğitim olanakları ile burs sağlayacağız.